

„Došel jsem k bráně smrti“ - „poznal jsem čtyři živly“

Rudolf Steiner

Esoterní hodina, Stuttgart, 20. února 1912

Vývoj člověka jde vždy ruku v ruce s vývojem světa a ten, kdo se vydá do esoterní školy, musí v ní také vyhovět požadavkům své doby. Jelikož se však člověk svým esoterním vývojem spojuje s věčnými hodnotami vývoje, procházelo esoterními školami všech dob (i dob předkřesťanských, například egyptské doby) něco, co má pro žáka také trvalý význam: slova, jejichž smysl může nechat působit stejně tak dnešní jako tehdejší žák. Takovými slovy z tehdejší doby jsou ta následující, jež převedena do naší řeči znějí asi takto:

*Došel jsem k bráně smrti;
poznal jsem čtyři živly;
viděl jsem slunce o půlnoci;
přiblížil jsem se k horním i dolním bohům;
vrátil jsem se do vnějšího světa.*

Co to znamená: „Došel jsem k bráně smrti“ atd.? V meditacích povolna dospějeme k tomu, že se budeme cítit jako dvojí osobnost; budeme vnímat, že naše Já již nenáleží k tomu, co jsme dosud se svým Já ztotožňovali: k fyzickému tělu. Když člověk zemře, dojde zcela samovolně k tomu, že své fyzické tělo již nebude považovat za

něco, co k němu patří. Toho však musí školením dosáhnout ještě dříve, než se od tohoto těla definitivně oddělí. Kdyby se člověk vyvíjel tak, jak to chtějí dobří bohové, ovládal by své tělo zvenčí. Kdyby chtěl například cestovat z jednoho města do druhého, řídil by tam své tělo magickým působením vůle zvenčí. Jeho tělo by bylo jako závaží, které k němu patří. Tuto myšlenku si můžeme objasnit, představíme-li si, že by byl na Zemi náhle přemístěn nějaký Mart'an a první člověk, kterého by potkal, by v každé ruce nesl závaží. Mart'an by se mohl domnívat, jelikož nikdy žádného člověka neviděl, že tato dvě závaží jsou s lidským tělem srostlá. - Tak se my považujeme za příliš srostlé se svým tělem.

Jestliže se náležitě školíme, budeme získávat víc a víc pocit, že se naše Já štěpí a jedna jeho část zvenčí ovládá tu druhou. Tím, že se svým vyzvednutým Já dostáváme stále více do styku se vznešenými tvořivými bytostmi, což máme v pokoře pociťovat jako milost, může se nám stát, že toto Já s těmito vznešenými bytostmi stále více ztotožňujeme; jsme totiž natolik proniknutí ctižádostí a ješitností, že o tom nemáme ani tušení. Abychom proti této ješitnosti mohli pracovat, k tomu máme jeden dobrý prostředek.

Když se objevili předchůdci člověka na Zemi, Elohim, jak to učinili? Nezrcadlili se ve svém jasu plni ješitnosti. V Bibli je nám řečeno, že tvořili a pak se podívali na své činy a viděli, že jsou dobré. Tak se i my máme dívat na činy svého Já, na to, co Já vykonalo; pak uvidíme, jak málo je všechno zatím dobré. Vezměte si například rukopis. Ten je výrazem našeho Já, částí nás samých, kterou přenášíme ven. Žádný člověk nebude tak domýšlivý, aby sám vůči sobě shledával na svém písmu všechno krásným. A tak může člověk, bude-li o tom přemýšlet, označit mnohé ze svých výkonů při bližším pohledu za velmi nedostatečné.

Co však znamená „poznal jsem živly“? Prvním živlem, v němž byl člověk stvořen, bylo teplo. A vlastně bylo záměrem pozemského vývoje, aby člověk zvenčí vysílal do svého těla tepelné proudy. Letní teplo a zimní chlad, které teď jako jednotlivec prožívá ve svém těle, měl vnímat, abych tak řekl, jako své Já, proudící k němu zvenčí. Toto

Já měl pociťovat jako spojené se všemi ostatními Já. To, že teplo vstoupilo do nás, do naší krve, je činem Luciferovým.

Druhým živlem, s nímž úzce souvisíme, je vzduch. Vlastně bychom měli mít pocit, že vzduch tady venku jsme my sami, že spolu s ním při každém nadechnutí proudíme do těla a znovu ho oživujeme. Místo toho cítíme vzduch jako něco, co přichází zvenčí, a vydáváme ho jako něco otráveného, jako něco, co zabíjí. A v tomto zabíjejícím vzduchu se setkáváme s Ahrimanem.

Ztotožňujeme se se zbývajícimi dvěma živly, s naším pevným a tekutým podílem, s fyzickým tělem a krví. Ty pociťujeme jako sebe sama. Měli bychom se se svou příslušnou osobností ztotožňovat tak málo, abychom - dokonce i když poznáme své dřívější inkarnace - tyto inkarnace považovali jen za průchozí stanice. Nikdy nemáme říkat: Byl jsem ten a ten. Neboť tím spojujeme své věčné Já s něčím pomíjivým.

GA 266/II